

7860

LA NOYA.

COMEDIA EN UN ACTE Y EN VERS,

PER

PAU PI.

Pseud

2

ARCHIVO TEAT
MILLÀ
S. Pablo, 21-BARCELONA

LA NOYA.

COMEDIA EN UN ACTE Y EN VERS,

PER

PAU PI.

BARCELONA.

IMPREMTA Y LLIBRERIA DE VERDAGUER,

RAMBLA, DEVANT DEL LICEO.

1867.

J. A. NOVA

1778 A.D.

THE HISTORY OF THE

REVOLUTION

OF THE

UNITED STATES

LA NOYA,

Comedia en un acte.

PERSONAS.

MARIA, senyoreta de Barcelona	19 anys.
RITA, pagesa, muller de	45 »
ANTON, pare de	50 »
ANDREU	23 »
D. FELIP, escribent de procurador.	40 »

La escena es en una població immediata á Barcelona.

Lo teatro figura lo cuarto de Maria en casa de Antón. A la dreta la porta de entrada, á la esquerra un altra porta, una calaxera y sobre d' ella un gerro, en lo fondo una finestra que dona al hort, caderas de boga y una tauleta de cosir.

LA NOYA.

ACTE ÚNICH.

ESCENA I.

Andrèu que surt ab un ram de rosas y lo col-loca en lo gerro , luego
Rita.

AND. Ja no puch esperar mès ,
no vull que, per callar massa ,
me puga guanyar per ma
aquet de la serenata.

(*Surt Rita y diu á Andrèu com renyantlò.*)

RIT. ¿ Qué fas aquí ?

AND. (*Sorprés y girantse.*) Mare, res.

RIT. ¿ Qué no saps que no m' agrada
que vingas aquí ?

AND. Pero...

RIT. Ja t' ho he dit moltes vegadas ;
veni al cuarto de la noya
axis , á la matinada,
encara qu' ella no hi siga,
fa parlar.

AND. Y bè , ¿ qué parlan ?

RIT. No pas res. ¿ Créus que no sè
que tu matèx t' alababas,
ab lo noy de can Cotorra,
de que la tèns engrescada ?

AND. Axó es mentida.

RIT. Que hi fá ?
pel' poble n' còrre la brama

673120

y no vuy que s' diga més.

AND. Pero, mare.

RIT. Res, ja m' cansas.

Y mirat, si per atsar ,
ella avuy vá al ball de plassa ,
que no hi vagis tu.

AND. Per qué ?

RIT. Per que no , ¿ m' enténs ? y calla.

AND. Axó es massa.

RIT. Mira noy
que á mí já m' han trèt la llana.
¿ Qué volen dí aquestas flors ?

AND. Són rosas.

RIT. Ja ho veig.

AND. Dos ara ,

¿ qué hi diheu ?

RIT. Jo ?

AND. Com avuy

es lo Roser , las portaba
per si acás vol anar ella
á benehirlas.

RIT. Ya baxa.

Noy , noy , tu filas molt prim ,
ja diuhen bè qu' ets un plaga ;
mes per fer plagasitats
ja pots anarten de casa.
T' has criat en Barcelona ,
y allí has après malas manyas ;
pero ab mi no hi jugarás ,
no faras més lo pavana ,
y aquestas flors las durè
jo á benehirlas.

AND. (Me mata.)

Pero mare.

RIT. Gira full. (Pren lo ram y troba en ell

Calla; ¿ qué es axò ? Una carta. una carta.)

Déu ser la benedició.

Y bè , home , qué hi dius ara ?

AND. (Ab sentiment.) Que hi ha dias malehits

que apar que portan desgracia.

Deume, mare , aquet paper (L' hi pren.)

y dexemho correr ara ,

ni m' vinguéu á preguntar
lo que dins del l' mèu cor passa ,
que hi veuriau un infern.

RIT. Pero noy!

AND. Res més , ja basta : (*Sech.*)

RIT. Qué t' tornas botj ?

AND. Preg' á Dèu!

que no fòra cap desgracia.

RIT. Pero qué t'ens ? Vaja , assentat ,
y espliquemnos ab més calma.

AND. Es inútil.

RIT. Ja ho veurem.

Tu sufrexas , y la causa ,
está vista , es la Maria ,
jo t' dich que no m' ho pensaba.
Tu la estimas ?

AND. Mès que al món :

la estimo sènse esperansa.

Per ella jo os dexaria
fins á vos , y més encara.

Si la estimo ? Fa mòlt tèmps ,
y cada dia que passa ,
se aumenta més , mare mia ,
aquet amòr que m' abrassa.

Per ella es que he volgut
estudiar , pus pensaba
que seguint una carrèra
mes fácil fòra alcansarla.

Ja sabéu vos cuants disgustos
axó ns' ha dat.

RIT. Si , si , massa.

AND. Y ab tot y tanç sacrificis
no l' hi he dit ni una paraula ,
perqué trobantse èlla aquí
per mí es persona sagrada.

Pero ja heu sentit , avuy
l' hi han dat una serenata ,
hi ha un altre que la enamòra ,
y ara callar fòra massa.

Per so dintre de aquet ram
heu trobat aquesta carta ;
¿ qué menos podia fer

per salvar una esperansa ?
 RIT. Noy, noy, fins ara jo m' creya
 que ton amor era farsa ,
 que feyas aquestas cosas
 no més per darte importancia ;
 més si de veras la estimas
 no t' vuy treurer la esperansa ,
 que encara qu' es mòlt petita
 Dèu sap lo que l' tèmps nos guarda.
 M' parlas avuy, fill mèu ,
 de una cosa mòlt pensada,
 de una cosa que fá anys
 que també la desitjaba.

AND. Mare!

RIT. Res, ja está comprés ;
 tornam à dá aquesta carta. (*Andrèu dupla de entre-
 Pórtala, t' dich. Aquí s' queda , parla.*)
 y ja veurem lo que passa.
 (*Torna á posar la carta en lo ram.*)

ESCENA II.

Los matexos y Anton.

ANT Caritsus ! aquí tòts dós ?
 Qué no sabeu lo que s' parla ?
 Home , ja fas lo mussol ? (*A Andrèu que l' hi bèsà
 Dèu te fasse bó, pampana. la má.*)
 Mès tornant á lo que deya ,
 la Pepa m' ha dit que s' casa
 la noya de can Cipriá
 ab l' hereu de can Batalla ;
 y la filla de la Moscá ,
 ab qui direu ? Ab tú. (*A Andrèu.*)

RIT. Vaja ,
 sempre n' tèns una per dirne.

ANT. Pel poble n' còrra la brama.
 Com aquet es tan pulit ,
 y sempre l' hi fa bromassa ,
 y l' hi va dar dós carmel-los.

AND. Qué vol dir ?

ANT. Res , home , nada ,

que t' divertexas , res mès ,
 que vas tenint bona fama.
 Pero , noy , ab tant saber
 y tant que sempre t' alabas ,
 mira , mira aquet matí ,
 has sentit la serenata ?

Jo no crech que en Badalona
 s' en hagi donat un' altra
 Ha estat ben bona , qué t' sembla ?
 No sè pas á qui l' han dada ;
 pero sospito que fos
 á la noya de aquí casa.

RIT. Duptas ?

ANT. De tant que ho voldria,
 preg' á Dèu que fòs casada.

RIT. Qué t' fá nosa ?

ANT. Si m' en fá ?
 no poch ni gaire , caramba !

AND. Pare , no digueu axó.

ANT. Si , ja ho créch , com tu no pagas.

AND. Pagar ? y , qué voleu dir ?

ANT. Qué ? Pagar lo que ella gasta.
 Y no hi ha remey , vos dich.

Tu , bè , es clar , com l' has criada , (*A Rita.*)
 voldrias que la tinguèssim
 com una reyna aquí casa.

Pero noya 'ls guanyys son curts
 hem tingut malas anyadas ,
 y estem mòlt endarrerits.

RIT. Y , dós , per qué comensabas ?

ANT. Per no sentirte á tu , entèns ?
 y després per que m' pensaba
 que fòra una cosa curta ;
 pero , noya , s' fá molt llarga.

D. Bernat la dugué aquí
 no mès per dugas semmanas ;
 mès com després va fèr quiebra ,
 y va morir ple de trampas ,
 y tótas las sèbas cosas
 te la justicia embargadas ,
 y no ha dexat cap parènt ,
 la noya s' está aquí casa.

Axó fóra passador,
 si estiguès acostumada
 á viurer com tots vivim ;
 pero ella no treballa ;
 dexali cuidar las flors ,
 las tórtoras y la garsa ,
 y llegir , que llegex més
 que S. Pere de la barca ,
 ja está contènta , y avant ,
 sense pensar que l' botj paga.

RIT. Has acabat?

ANT. He acabat.

RIT. Doncas á mi m' toca ara.
 Tu t' figuras ser mòlt sabi ,
 per que t'ens malas entranyas ,
 y d'ons la culpa á la noya
 de tot lo que tu malgastas.
 Pero no s' en anirá ,
 la noya no surt de casa.
 Estalvia tu primèr ,
 que l's tèus vicis nos atrassan ;
 no prenguis mes café y copa ,
 no fumis , com fumas ara ,
 no juguis al truch y flor
 set días cada semmana ,
 no vagis cada dòs fèstas
 un dia á fèr cargoladas ,
 un altre á menjar bolets ,
 ó bè á atiparte de fabas ;
 tots aquets son gastos grossos ,
 que lo que la noya gasta
 cap aquí en péssas de dòs (*La má.*
 y no fá malbè cap casa.

AND. Te rahò la mare.

ANT. Noy ,
 á tu ningú t' hi demana.
 No faltaba més , au! surt. (*Irat*).
 Tira ! mireus al ximplaina !

AND. Ximplaina , ó lo que volgueu ,
 toca axó al honor de casa.
 Voléu que vagi al hospici ?
 ahont preteneu llansarla ?

- ANT. Jo no vull llansá á ningú ;
pero m' vull treurer la carga.
- RIT. Qué ho dius de veras?
- ANT. T' dich
que no podem aguantarla.
Y no n' parlem més , avuy
l' hi diré quatre paraulas.
- RIT. Ja t' en guardarás bèn bè.
- AND. Pero , pare.
- ANT. T' dich que m' cansas.
Vosaltres en res penseu ;
pero, noy, primè s' la casa.
Jo fins avuy no he dit res ,
pus tenia una esperansa ;
mès aquesta ja ha passat ,
si bè n' ha nascut un altra.
- RIT. Si no t' esplicas....
- ANT. Escolta :
¿ no es vritat que tots pensabam
que ella guanyaria al plèt?
- AND. Y al guanyará. (*Ab convicció.*)
- ANT. Dòs t' enganyas;
l' ha perdut.
- AND. No pot pas sèr.
- ANT. Axí ho diu aquesta carta. (*Ensenyantla.*)
Pero en cambi , ja heu sentit ,
l' hi han dat una serenata,
y ademés tinch un senyor
que avuy me l' ha demanada.
- AND. Y ella l' estima ? (*Ab interès.*)
- ANT. No ho sè;
mès per anàrsen de casa
ella y farà un pensament.
- AND. Llavors voleu una infamia. (*Exaltantse.*)
- RIT. Noy ! per Déu ! (*Contenintlo.*)
- ANT. Dexal que digui , (*Ab ironia.*)
continua que m' agrada.
Ets un bon desvergonyit ! (*Incomodat.*)
Surt d' aquí.
- AND. No pas per ara. (*Resolt.*)
Vull saber que la Maria
no serà violentada.

RIT. Que no veus que m' quèdo aquí ? (*A Andréu.*)

AND. No l' heu sentit ? (*Per sòn pare.*)

RIT. Axó passa.

ANT. Dos no passarà , ho entèns ?
Jo sò l' amo , duch las calsas.

AND. Pare !

RIT. Anton !

ANT. S' en anirà.

(*Tot axó escalfantse per graus. Maria , per detrás de la rexa del fondo , diu ab tòta naturalitat,*)

MAR. Bon dia. (*Los tres se quedan sorpresos y Andréu es lo primer que se acostà á la rexa.*)

AND. La noya !

RIT. (*Bax á Anton.*) Calla .

AND. Molt bon dia , Marieta.

RIT. Qué tal , noya ?

MAR. Molt bè , gracias.

Ja vinch. (*Se retira.*)

RIT. Si ns' haurá sentit ?

ANT. Millor.

AND. Fòra una desgracia.

Mèn vax cap á Barcelona
y tornaré aquesta tarda,
pus vull saber certas cosas.

ANT. Farás bé. (*Sech.*)

AND. Ni una paraula ,
digau avuy á la noya.

ANT. Farè l' que m' done la gana.

RIT. No tingas pò , m' quèdo aquí.

AND. En vos fio.

RIT. Vès y calla.

ESCENA III.

Anton y Rita.

ANT. Quin xicot mes orgullós,
ja t' dich que s' bèn mal criat.

RIT. Es per qué tu l' hi has tocat ,
Anton , un punt dolorós.
Saps que estima á la Maria.

ANT. Sempre serà criatura.

RIT. Per qué?

ANT. Si es una locura ,
d' aquet amor , qué n' treuria?

RIT. Casarse ab ella.

ANT. Bèn dit ,
vaya un partit bèn buscat ;
jo ja l' tenia per gat.

RIT. Pero.

ANT. Tornaten al llit.
La noya val mòlt , ja ho sè ;
mès no per jove de casa ,
sols lo xicot , que 's un asa
ho podria trobar bè.

Eu qué t' podria ajudar
si en tot es tan delicada ?
pot rentar , passar bogada ,
ó aná á la plassa á comprar ?

RIT. No ho farà ni l' hi diria ,
que per só tindrà criada.

ANT. Ah ! sènt axis , ben pensada ;
pero no m' ho presumia.
Doncas lo noy es marqués ?
pot viure ab la esquena dreta ?
Llavors una senyoreta
l' hi está bè per fèrli l' pes.
Valgam S. Nén y S. Non !
si que véus ben á galet.

RIT. Es que l' noy...

ANT. Es un ximplet ,
los sèus recursos ont són ?

RIT. Tè una carrera lluhida.

ANT. No m' fases prevaricar.
Al noy , si s' ha de casar ,
ha de se ab la Margarida.
Es una bona hisendada
y lo demès son rahons.

RIT. Es qué...

ANT. Dexat de cansòns.

RIT. T' dich que á mi no m' agrada.
Se casará ab la Maria ,
si ella al vol , que axó no ho sè.

ANT. No s' hi casará.
RIT. Si á fè.
ANT. Dich que no. Qué mès voldria.

ESCENA IV.

Los matèxos y María.

MAR. Bon dia.
ANT. Hola minyona !
Has estat bèn matinera.
MAR. Si , m' hi arriuat fins al èra
á passejar una estòna.
RIT. Pero , has passat bona nit ?
MAR. Si , dida , gracias á Dèu.
Y vòs ?
RIT. Me sabia grèu
fins de axecarme del llit.
Mira l' noy que t' ha portat. (*Ensenyantli l' ram.*)
MAR. Oh ! gracias.
RIT. Un ram de rosas.
MAR. (*Prenent las rosas y olorantlas veu la carta.*)
No es vritat que son hermòsas?
(*Qué vex!*)
RIT. (*Ja ho ha reparat.*)
Pero sembla que estás trista.
MAR. Yo trista ? vaya un error
Voldriau ferme un favor.
RIT. Digas.
MAR. Que vagi n' Batista
á veurer si m' han portat
una carta.
RIT. Ja ho farè.
A Dèu , prompte tornarè.
MAR. Que siga ben aviat.

ESCENA V.

María , Anton.

(*María acostu una cadira per que s' hi assenti l' Anton.*)

MAR. Anton : tenim que parlar ,

per que per cert sentiria
que fòs causa la Maria
per vos de ningun pesar.
En un trist error hé estat ,
ho podeu creüer , fins are ;
yo m' pensaba que l' mèu pare
dinèrs vos havia dat.
Per so tranquila vivia
creyen que no os molestaba ,
perdonaume , yo pensaba
que alguna cosa tenia.
No tenint es natural
que haurè sigut fins ingrata.

ANT. Pero Maria !

MAR. Y m' mata
havervos causat tan mal

ANT. Pero filla , axó á qué vè?
qué tèn ara ? qui t' ha dit ?

MAR. Desde allí vos he sentit (*La finestra.*)
y lo que penseu ya sè.

ANT. Alló ? y bè , qui n' fá cabal ?
un rato de mal humor.

MAR. No , no , m' ha ferit lo cor
com si m' clavès un punyal.
Pero vos haveu parlat
de algú que s' vol casá ab mi ;
vos al conexeu ?

ANT. Jo, sí?

MAR. Y es cert ?

ANT. La pura vritat.

MAR. Qui ès ?

ANT. Es tot un senyor
que ha vingut de Barcelona ,
sembla mòlt bona persòna ,
d' alló que s' diu de mi flor.
Ell m' ha vingut à trobar
y m' ha dit ab molt decòro ;
jo á la Marieta adoro ,
y ab ella m' preténch casar.
En fi ; tant m' ha interessat ,
que al dirme que aquí vindria
per parlar ab tu , Maria ,

que vinga l' hi he contestat.

MAR. Y vindrà ?

ANT. Penso que sí ,
no crech pas que hi fasse embuts.
Després , que sou coneguts ,
diu que t' ha vist mòlt.

MAR. A mi ? (*Estranyesa.*)

No sè.

ANT. Te mòlt bon destino ,
y es axis , ni bax ni alt,
y fa cara de malalt.

MAR. Qui puga ser no endivino.

ANT. Segons jo l' hi fet cantar ,
es home de moltes pelas ;
y fins diu que escriu novelas
de aquellas que fan plorar.

MAR. No l' conech,

ANT. Y bè , es igual.

Qué t' sembla qué l' hi diré ?
Vindrà ? no s' hi pert pas re
sent un home tan formal.

MAR. Que vinga , sí.

ANT. Que còntent

se posará. Ja veurás
quinas cosas sentirás ,
com gasta tan de talent !
Ara ha vingut de S. Boy.
Ah ! y no ho digas á ningú ,
tot seguit que t' casis tu ,
tambè casarem al noy.

MAR. Si ? y ab qui ?

ANT. Ab la Margarida ,
la noya de can Burgés.

MAR. Es guapeta.

ANT. Prou ! lo qu' es ,
una xicota axerida. (*S' axeca.*)
Anèm dos , quedem entesos
m' en vax que m' deu esperar.
Ja l' sentirás , ja parlar ,
tot seguit quedeu promesos.
Y serà avuy ?

MAR. Si á Dèu plau.

ANT. No digas res á ta dida
de axó de la Margarida.

MAR. Entesos. A Dèu siau.

ESCENA VI.

María.

(Queda un moment pensativa.)

MAR. Calla cor , no digas res ,
cessa de dar-me desfissi
y accepta l' tèu sacrifici ,
ja que no pots fer res més.
Calla , no m' recordis ya
las il-lusions que tenia ,
ni pensis en la alegría
que per tu may més será.
Sola , pobre , abandonada (*Molt sentiment.*)
tant sols visch per compassió ,
y la vritat es que yo
so aquí una carga pesada.
Ho so ! y m' estiman ! Cruel
ha de ser per ells ; ay si !
No vull que digan de mi ,
que he abusat de son zel.
Me casaré , estich resolta
per més que m' mori de pena...
Y l' Andrèu ?... No estich serena
y al cor contra axó s' revolta.
Ah ! vejam !

(Recordantse de la carta , la pren del ram , y la llegex.)

« María ; jo

t' estimo. » Prou que ho sabia.

« Tu la mort ó la alegría
pots dar-me ab un sí ó un no. »

« Tu saps si tinch porvenir ,
mil voltas n' havem parlat
y sempre m' has animat
á no deixarme aturdir.

« Tot lo que jo tinch es tèu ,
per que tòt es obra tèba ;
digas que acceptas ser mèba ,

y seré felis. Andrèu. »
Felis! Yo també ho seria
contan ab lo sèu amor;
l' estimo tant, que l' mèu cor
à trovarlo volaria.
Qué farè , pobre de mí ?
Si m' poguès aconsellar ?
Pero tinch que contestar
aquet matex demati. (*Clou la carta , la guarda , y*
s' assenta prop de la taula.)

ESCENA VII.

María y Rita que porta una tassa de caldo. María aparenta estar tranquila.

- RIT. María aquí tens axó.
MAR. Qué es ?
RIT. Caldo. (*Lo posa sobre la taula.*)
MAR. Per que ho feu ?
Sento molt que os molesteu,
RIT. Dos ara no tens rahó.
Es cosa de cada dia ,
com que estás dejuna encara.
Y mirat, fas mala cara , (*Mòlt carinyo.*)
t' has de cuidar mes María.
MAR. Cuidarme? Si m' cuido tan
que fins puch dir que n' fas massa.
(*Beu una mica de caldo.*)
RIT. Acabat tota la tassa ,
no l' he portada molt gran.
(*María beu lo caldo.*)
Vols ara un traguè de vi ?
MAR. Gracias, me faria mal.
RIT. Cá , no , si es un cordial ,
es aquell de D. Martí.
MAR. Gracias.
RIT. Ja fas cumpliments.
MAR. Lo matex de cada dia.
RIT. No ho sè, t' vex una alegría
que no t' passa de las dènts.
Fins me sembla que estás trista.
MAR. Yo no , si estich natural.
RIT. Si m' ho negas fas molt mal.

- MAR. Dos está bèn á la vista.
RIT. Ja saps que t' estimo.
MAR. Si.
RIT. T' he criat y , ja ho sabs tu ,
t' estimo com á ningú ;
mès pot ser no estás bè aquí ?
MAR. Sí , dida , no m' falta res ,
aquí estich massa mimada ,
me teniu molt contemplada ,
y no es per cap interés ,
que yo, pobreta de mí,
si no es ab lo cor no crech
poguer pagar lo que os dech ,
que 's mòlt y mòlt.
RIT. Fuig d' aquí.
MAR. Com si filla vostra fos ,
fins casarme preteneu.
RIT. T' ha dit èll ? M' sap molt grèu ,
sempre ha de ser fastigòs.
Mirat , tu no n' fasses cas ,
l' Anton es un tabalot.
MAR. Qué diheu ?
RIT. Es bon xicot ;
pero un beneit del cabás.
Ell, cert , per ton bè barrina,
mès portante molt amor
no pensa que tingas cor ,
y es per so que desatina.
MAR. Oy no ! no digueu axó ;
RIT. Si ho dich es per que l' conech.
MAR. Dos á la vritat , no ho crech ;
m' ha parlat ab refléxiò ,
m' ha dit cosas tan sentidas ,
ab refléxiò tan sentada ,
que hauriau quedat parada
si las haguessiu oidas :
tot per un camí tan dret ,
que millor dirse no cap.
RIT. Está bè , mes ell no sap (*Ab intenció*)
que tu amagas un secrèt.
MAR. Yó ? (*Sorpresa.*)
RIT. Si , que ls' ulls de una mare

veuen molt clar , filla mèba,
y veix la situassió tèba
millor que ho faria un pare.
Yo se que estimas.

MAR. Yó?

RIT. Sí ,
per qué m' ho vols ocultar ?
No t' hi sentit jo plorar
de la nit al dematí ?
no t' hi vist jo sola y trista ,
com si la gent te fes por,
sols per ocultar millor
lo que saltaba á la vista ?

MAR. Mare !

RIT. Sí , jo pam á pam
he seguit tot ton camí ,
y encara , no sènt així ,
parlaria clá aquell ram.

MAR. Aquell ram ? (*Sorpresa.*)

RIT. Ja veus que ho sè :
no sigas dissimulada ,
no coneixas que m' agrada ,
y que tot es per ton bè ?
Ell t' estima.

MAR. Pot ser sí.

RIT. No hi posis dupte , Maria ,
per tu fins olvidaria
l' carinyo que m' tè á mí.
M' ho ha dit. Y tu ?

MAR. Yo ? no.

RIT. No l' estimas ? (*Sorpresa.*)

MAR. No .

RIT. Per qué ?

MAR. Si yo mateixa no ho sè.

RIT. Pero m' ho dius de debó ?

MAR. Sí , dida , ab molt sentiment ;
mès no puch forsar mon cor.
L' Andrèu es digne de amor ,
y farà un bon casament.
Ell mereix molt mès que tòt
cuant yo l' hi podria dar ,
que yo no l' hi puch portar

si no gastos y cap dot.
Si l' estimès fins seria
ingrata.

RIT. Noya !

MAR. No més ,
ya que no puch darvos res ,
no os vuy robar la alegria. (*Donantli la carta.*)
Teniu , torneuli.

RIT. Qué?

MAR. Allí
la he trobada.

RIT. Prou que ho sè ,
mès jo no l' hi tornarè,
no l' ha de rebre de mi.
No vull clavarli l' punyal
que ha de matar sa ventura .

MAR. No ho digueu , quina locura !
no será tan gran lo mal.
Ell m' estima ? bè , ya ho sè ;
mès l' amor l' hi passarà ;
tal volta dirá demá
que yo l' hi he fet un gran bè.

RIT. No.

MAR. S' olvidará de mí.

RIT. No ho cregas , t' estima massa.

MAR. Dida , en aquet mon tot passa.

ESCENA VIII.

Los matèxos y Anton que surt mòlt alegre.

ANT. Apa ! ja l' tenim aquí.

RIT. Quí ès ?

ANT. Dona, aquell senyor ,
lo promés de la María.
No t' pots pensar la alegria
ab que ha vingut.

MAR. Bè , millor.

ANT. L' hi dich que entri ? (*A Maria.*)

MAR. Es natural.

(*Anton s' en va.*)

RIT. Reflexiona.

MAR. Yo farè
lo que conduesca al bè
per vosaltres mes cabal.

RIT. Pensa en lo noy.

MAR. (Ay de mí!
que hi pensi diu.) Mol bè está.

RIT. Al mens no dones la ma
fins que l' Andrèu sia aquí.
M' ho promets ?

MAR. Si axí ho voleu ?

RIT. Gracias ja se que ho faras ,

MAR. Vos en aneu ?

RIT. No vuy pas
trobarme ab aquet jueu.

ESCENA IX.

Maria , D. Felip , Anton.

ANT. (*Presentant á D. Felip. Aquet vestirà un poch atrus-*
sat de moda y roba no mòlt bona.)

Aquí tèn al feligrés
de qui avuy tant t' he parlat.

FEL. Senyora estich molt honrat
al trobarme aquí.

(*Maria senyala una cadira á D. Felip per que s' assenti, aquet saluda.*)

ANT. Aixó es ,
ja comensan las posturas.
Sentis, home, y endevan ,
y espliqui tot lo sèu plan,
aquí no som criaturas.

(*D. Felip s' assenta , s' arregla la corbata , se corda la levita y diu*
un poch acentuat.)

FEL. Senyoreta : vosté sap
que só D. Felip Aussèll ,
home molt net de clatèll ,
si no guapo de bon cap ;
Honrat á carta cabal ,
escriptor de molta fama ,
y autor , senyora , de un drama
qué s' diu « Lo geni del mal. »
So soltèr , jove... ja ho veu ,

sempre felis he viscut ;
mès al fi l' hora ha vingut
de carregarme la creu ,
No so rich ; pero hi haurá
sempre per passarho bè.
Y aixó es tot , si l' hi convè
aqui está la mèba má.

MAR. D. Felip , per molt honrada
me tinch ab sa pretensió ;
mès la resposta de axó
no pot ser precipitada.
Vosté sap que yo he estat
rica ab moltes pretensions ,
y ab lo cap ple de il-lusions ,
que encara no m' han passat.
Vosté m' ha dit no sò rich :
yo , si no guanyo al mèu plèt
serè pobre.

ANT. Axó es bèn net.

MAR. Doncas meditemho un xich.
Yo serè mal gastadora ,
axis he sigut criada ,
y axó , un cop acostumada ,
després si no s' fá , s' anyora.
Yo hi tingut còtxe y caballs ,
y casa ab molt bons salons ,
y concerts y reunions ,
y grans dinars , y grans balls.
Aquets foren mos amors
per ells suspiro també ,
com suspirará vosté
pels aussellets y las flors.
Y si axó m' ha de faltar
quina ditxa l' hi daria?

FEL. Me permeterá María
que li vax á contestar.
No parlarè del sèu plèt ,
per que s' cosa judicada ,
la causa ya está fallada
y vosté no hi tè cap dret.

MAR. Y es ben cert? (*Ab interes.*)

FEL. Dich la vritat.

MAR. Tal volta vostè s' enganya.
Desde cuant ?

FEL. D' ahí.

MAR. Me estranya
que no m' hagin avisat.

FEL. Pot ser , mes cregui Maria,
que si no haguès sapigut
que l' plèt s' havia perdut
aqui ara no m' veuria ,
que yo so mòlt delicat ,
y si aqui he vingut no es,
noya , per cap interés
mès que la felicitat.
No admeto interpretacions.
y ma conducta s' esplica,
si vosté haguès sigut rica
mataba mas il-lusions.
Dos bè , vosté ha èxagerat
en la pintura que ha fèt
de vosté mateixa.

ANT. Net ,
no ha dit ni mitxa vritat.
Miris , ja la veu aquí
la noya tan contemplada ,
aqui dins passa tancada
casi tot lo dematí ;
després ajuda á la Rita ,
treballa que es un excès ,
ella sap... no ignora res ,
fins fa petacas de pita.
Canta com un rosinyol ,
escriu que ni un advocat,
fins fa versos d' amagat,
y s' lleva cuant surt lo sol.

MAR. Anton. (*Ab modestia.*)

FEL. Axó ya ho sabia ,
per so m' ha robat lo cor ,
del contrari mon amor
es segú que no l' tindria.
Ab axó , vosté dirá.

MAR. Yo, per ara, no dich re.

FEL. Mes reflèxione vosté
que l' hi demano la ma.

ESCENA X.

Los matéxos y Rita: Aquesta se detura prop de la porta y al sentir lo que diu D. Felip, s' adelanta ab èxaltació:

- FEL. Pensi que l' plèt ha perdut ,
que aquet está arruinat , (*Per l' Anton.*)
y que fóra un disbarat,
per no dirne ingratitut,
quedarse mès tèmps aquí ,
senyoreta.
- RIT. Com s' entèn ?
Vosté es l' home de talèn?
de aquet modo busca l' sí ?
- FEL. (*Sorprés.*) Qui es aquesta?
- RIT. Qui so jo ?
- ANT. Rita , per Dèu.
- RIT. Ho sabrá.
Per ara s' en pot aná
per que jo l' hi dono l' no.
Fresca estaria la noya
casantse ab un borinot.
- FEL. Senyora !
- RIT. Si no tè dot ,
ella per so es una joya.
Qui l' hi ha dit que aquí fa nosa ?
Cuant ha fet nosa una filla ! (*Ab forsa.*)
La noya es massa senzilla,
si no...
- ANT. Si es un altra cosa. (*Volent calmarla.*)
- RIT. No , no , ben clar ho he sentit.
No es cert noya ?
- MAR. Qué dirè ?
- FEL. Pero yo li esplicaré.
- RIT. Vosté tornissen al llit. (*Resolta.*)
La noya es pel noy de casa.
- ANT. (*Sorprés é incomodat.*) Com s' entèn? es pe l' senyor.
- MAR. (*Suplicant.*) Pero , dida , per favor.
- RIT. Dexal estar , si es un asa. (*Per l' Anton.*)
- ANT. Jo so l' amo. (*Cremat.*)
- RIT. No ets ningú. (*Cremat y sech.*)

- FEL. Pero , senyora , jo crech... (*Volent conciliar.*)
RIT. Ja l' hi he dat un no ben sech. (*Irritada.*)
ANT. Dos jo l' hi he dit...
RIT. Calla tú.
ANT. (*Quina dona !*)
FEL. (*Quina esquella !*)
RIT. Tú si , que has ben acertat ,
buscabas un home honrat
y aquí portas un trapèlla.
FEL. (*A Anton.*) Miris , fassila callar ,
ó jo no responch de res.
ANT. Si bè que difícil es
si ella s' arriba á exaltar ,
vosté seguexim á mí,
y pot ser la calmarè.
FEL. Dupto que puga vosté.
ANT. Casi l' hi responch que sí.
ANT. (*A part á Rita.*) Si l' tèu empenyo es tan gran
no m' vull valdrer dels mèus drets
mès dexemlos tots solets
y aquí ls dos s' esplicaran.
RIT. Molt bè.
Pensa en ta promesa. (*A part á Maria.*)
MAR. La tinch grabada en lo cor.
RIT. Veurem dos, aquet milor
com surtirá de la empresa.
ANT. Vaja anem , tú vina ab mí.
RIT. (*Per D. Felip.*) Quina cara de mussol.
ANT. Calla.
RIT. Si es un cualsevol;
y haber de deixar-lo aquí. (*S' en van.*)

ESCENA XI.

D. Felip y María.

- FEL. Senyoreta, vosté ha vist
l' enredo que aquí ha passat ,
ha estat un gran disbarat
que per cert m' ha posat trist.
Sembla que la sèba dida

tenia sas pretensions.
En quant á ferse il-lusions
es una dona atrevida.
Pero en fi , no n' parlem més ,
diga vosté lo que senti.

MAR. Dos per que vosté s' contenti
l' hi parlaré de interés.
Lo mèu plèt , vosté ho ha dit ,
l' he perdut , y es tan estrany,
que temo siga un engany
de algú que s' ha divertit
ab vosté.

FEL. Qué ? A poch á poch ,
jugar ab mí , senyoreta ?
vosté es noya molt discrèta ;
mes ara no toca al lloch.
Que s' pensa que so un xival ?
Jugar ab mí ! Cosa estranya !
A mí ? bó ! ningú m' enganya ,
so un home massa formal.

MAR. Bè...

FEL. La espressió m' ha distrèt.
Qué s' pensa que so algun llus ?
qué fas cara d' avestrús ?

MAR. Pero...

FEL. Ha perdut lo sèu plèt ,
ho dich y basta.

MAR. (*Ab altivesa.*) No tal :
ja que m' parla ab tant orgull ,
dich que temo algun embull
quant se pinta tan formal ;
quant diu « yo ho he dit y fora »
y no vol esplicar res,
sabent lo gran interés
que té axó per mí.

FEL. Senyora...

MAR. Dona dret á sospitar,
y á que l' hi diga ; está bè
quant yo la vritat sabré
ja n' tornarem á parlar.

FEL. María !

MAR. No més.

ESCENA XII.

D. Felip, María, Anton, luego Rita.

ANT. (*Surtint.*) Qué tal?
estan entesos?

FEL. Pse! (*Mustich.*)

MAR. Si.

FEL. Nos hem quedat axí, axí.

MAR. Per mí de un modo formal.
Si ell complex la condició
que poso, es cosa segura.

ANT. Allavors se m' afigura
que puch avisá l' rectó.
Estich content.

(*Surt Rita.*)

RIT. S' ha acabat?

ANT. Se casan. (*Satisfèt.*)

MAR. (*Viu.*) Si perdo l' plèt.

ANT. Qué pensa. (*A D. Felip que s' ha quedat mustich en
un racó.*)

FEL. Estaba distrèt.

ANT. Es propi d' enamorat.
Per celebrarse la boda
me direu...

RIT. Que vols saber?

ANT. Tot lo que s' tinga de fèr,
com jo no conech la moda.

RIT. S' establiran á S. Boy? (*Ab intenció.*)

FEL. (*Distrèt.*) Si senyora, crech que sí.

ANT. No fora mòlt milló aquí.

RIT. Calla, ya ha arriuat lo noy.
(*Crida desde la porta.*) Andrèu.

ANT. Aixó es un desfici.

MAR. Es sa mare.

ANT. Bè, bè, bè,
jo só son pare també;
pero no perdo l' judici.

ESCENA XIII.

Los matexos y Andrèu.

AND. Dèu los quart.

FEL. (*Sorprés.*) (Ay! es aquet?)ANT. (*A D. Felip.*) Vosté se m' ha adelantat.
(*A Maria.*) Penso que t' haurá esplicat.

FEL. Prou!

MAR. Sí.

AND. Qué has guanyat lo plèt?
(*Sorpresa general.*)

ANT. Com?

RIT. Qué dius?

MAR. Es cert?

ANT. Ay, ay!

de nou á tots ha vingut!

No ha dit? (*Senyalant á D. Felip.*)

MAR. Que habia perdut.

FEL. (*A mi m' va á dar un desmay.*)
(*Ab descaro.*) He dit que ha perdut, si tal,
y no he dit cap cosa estranya.
Ara, si vosté l's enganya.RIT. (*Ab vivesa.*) Qué diu aquet animal?
Lo mèu noy no enganya, entèn?FEL. Jo del sèu plèt m' he informat
y de tot ha resultat...AND. Que vosté es un impruden. (*Dóna una carta á Ma-
ria que la llegex.*)

Carta del procurador.

MAR. (*Després de llegir.*) Diu que he guanyat lo mèu plèt,
y que ha enviat un alet
á dirrho.AND. Just, al senyor. (*Senyalant á Felip.*)ANT. Y dos? Es á dir tronera, (*A Felip.*)
que vosté m' entabanaba?RIT. Ho veus? cuant jo m' figuraba
qu' era sols un calavèra.FEL. (*Confús.*) L' amor.

ANT. Vágessen d' aquí.

- Mes los gastos que ha pagat.
- FEL. (*Mès confús.*) Yo ?
- ANT. Si, no m' ha assegurat
que l' plèt li costaba ?
- FEL. Si,
molts passos.
- ANT. Axó es mes vil.
Si jo ho haguès sapigút.
- FEL. Aconsolis que he perdut
la pesseta del carril.
Pero vosté parla tant
y te la culpa de tot.
- ANT. Ja m' atipa aquet xicot.
- FEL. Si senyor.
- ANT. Passi endavant. (*Incomodat.*)
- FEL. Per sacudirse la noya
disbarats hauria fèt.
- ANT. Veus que diu aquet ximplet? (*A Rita.*)
- RIT. Diu bè, tu has fèt la tramoya.
Ja veus ara l' disbarat.
- ANT. Si jo l' haguès conegut.
- RIT. Mès confessá que has sigut.
- ANT. Sí, sí, un botj arrematat.
Jo no hi conegut sas trètas,
y cregas que m' sap molt grèu.
- AND. Tinga y vagi en nom de Dèu. (*Donantli dós pessetas.*)
- FEL. Qué es axó ?
- AND. Son dos pessetas.
- FEL. (*Las pren.*) Graciás, y estigan bonets.
(*Que hi faré ? he errat lo cop.*)
- AND. Estiga bo.
- RIT. Sembla un pop.
- FEL. (*Quína colla de ximplets.*) (*S' en va.*)

ESCENA ÚLTIMA.

Anton que se ha quedat pensatiu sentat en una cadira, Rita, Maria
y Andrèu.

- RIT. (*A Anton ab carinyo.*) Qué tèn's ?
- ANT. Soch un animal.
- RIT. No veus lo que t' deya yo ?

ANT. Confesso que tens rahó ,
fins he sigut criminal.

MAR. « (*Ab carinyo.*) No ho digueu , ha estat per bè ,
« buscabau la ditxa mia.

ANT. « Ets massa bona , Maria.
« M' perdonas ?

MAR. « (*Prenentli la mà.*) Y de qué ?
Mès ara tot s' acabat ,
so rica , y tots bè estarem.

RIT. Y del Andrèu que n' farem ?

MAR. Dida , aixó es massa aviat.

AND. (*Se acosta á Maria.*)
Maria , ya hauràs llegit
la carta ?

MAR. Si , la he llegida.

AND. Es la ditxa de ma vida .
Que respons ?

MAR. Res de seguit.

« Tinch l' ánima destrossada ,
« no m' parleu avuy d' amor ,
« dexeu que reposi l' cor
« de la borrasca passada.

ANT. « Noya , si has quedat ferida ,
« la culpa...

MAR. « No es de ningú.

RIT. « Pero jo m' creya que tú...

MAR. « Tingueu mes catxassa , dida .
« Fins avuy , de son amor
« noticia no n' he tingut.

AND. « No l' habias conegut ?
« no t' ha dit res may lo cor ?

ANT. Es que encara está enfadada.

MAR. Sí axí os conjureu tots tres ,
yo en contra no puch fer res ,
tinch que quedar derrotada .
Si m' voleu per filla ?

RIT. Vina.

(*L' abraça.*) Si ho ets de nom y de fêts.

AND. Maria !

MAR. Esteu satisfêts ?

ANT. Ets una noya divina.

RIT. « (*A Andrèu.*) No has tingut tú poca sort.

MAR. « Yo l' haurè tinguda , dida ,
« si després d' esta partida
« trobo en sos brassos lo port.

ANT. Endevan , quedem entesos.
La boda ?

MAR. Cuant vos voldreu.

ANT. Dos al noy al fax hereu ,
des d' ara quedeu promesos.
Y quedi sempre olvidat
tot lo mal que jo os he fet,
que son propis de un ximplet
abusos de autoritat.

MAR. La intenció.

ANT. Bona ha sigut;
pero ni sentho m' abona,
que la intenció no sanciona
jamay la lley del embut.
Jo he faltat. Per mi l' Andrèu
per poch infelis ha estat.

AND. Pero al fi tot s' ha arreglat.

RIT. Es vritat.

MAR. Gracias á Dèu.

Los versos senyalats ab « podran omitirse en la representació.

FI.

